

De altminteri, până mai ieri, pentru peisajul românesc, terminologia și acțiunile de antropologie teatrală nu aveau reperele identitare clarificate. Vreau să spun, riscând o banalitate, că rostul publicării textelor fundamentale depășește unghiul biblioteconomic de percepție. În ton personal (cum se comportă, în pagină, deseori autorul cărții), recunosc să nu-mi fi imaginat discursul lui Eugenio Barba despre antropologia teatrală atât de accesibil oricărui tip de lector, fie el dinafara domeniului. Fapt este că – prin întâmplare –, și manifestul și atelierul belgrădean le-am „parcurs”, strict în epocă. Volumul recent scos pe piață de *Unitext* vorbește din rama altui personaj decât dialecticianul din memoria mea.

Eugenio Barba – *O canoe de hârtie. Tratat de antropologie teatrală*. “Editura *Unitext*, Seria „Magister”, 2003.

Câtă teorie, atâta metaforă în acest tratat. Pașii spre definiție sunt atenți la orice amănunt pe care-l poate livra temei de lucru a lui Barba teoria și practica teatrală, în larg cuprins. Maeștri, genuri, stiluri, metode, roluri, tradiții personale și colective alcătuiesc materia de studiu, itinerarul la capătul căruia se reliefează sensul căutat. *A face teatru înseamnă a practica o activitate în căutare de sens. Câteodată, linia cea mai scurtă dintre două puncte e un arabesc, dâra unei canoe în vârtoarea curenților./Curenții sunt materia în mișcare a nenumăratelor teatre și a actorilor lor, a experiențelor și a memoriei lor. Fragila canoe navighează în zigzag, dar conform unei metode.* Energia și valorile noi nu se pot elibera înainte ca întreaga realitate teatrală, cunoscută direct, sau prin lectură, să fi fost examinată. O pretențioasă și înaltă pedagogie susține anvergura ideilor. Sunt „aduși în sala” Teatrului Antropologic: Stanislavski, Meyerhold, Craig, Copeau, Brecht, Artaud, Decroux, desigur Grotowski, mulți alți creatori de disciplină. Sunt străbătute experiențe occidentale și orientale, e disecată voluta expresivităților lor aparent separate. Dedesubtul fiecărui discurs „convocat” și al fiecărei realități „evidente”, Barba sesizează „un nod de probleme neexplorate”. Antropologia teatrală (studiul comportamentului pre-expresiv) și tratatul de instrumente, deloc arid, e și cartea însemnărilor pentru sine însuși, ale lui Eugenio Barba e și specacolul unei biografii profesionale ieșite din comun. Geometria întrebărilor omului de teatru, agenda strictă a pedagogului, exercițiile obligatorii, tehnice, altfel zis întreg atelierul specializat ce se dezvăluie pentru a reînnoi arta scenică, alegerile profesionistului creator de școală sunt, secvențial, oglindite în paragrafe cu caracter poetic, încât definițiile din text capătă semnificații neașteptate.

Exceptională, seria „Magister” a Editurii *Unitext*. Înseriază, deja, volume importante, din biblioteca exemplară a teatrului: Ion Cojar – *O petică a artei actorului*, Peter Brook – *Spațiul gol*, Jerzy Grotowski – *Spre un teatru sărac*, Adolphe Appia – *Opera de artă vie...*

Ion PARHON

I-ar fi plăcut și lui Dan Micu !

Seară de teatru la Râmnicu Vâlcea. Mai precis, pe scena Teatrului „Anton Pann”, ce zic, pe scena Casei de cultură a sindicatelor, unde mica și inimoasa trupă născută din frumoasa nebunie a regretatului Goange Marinescu este doar o biată „chiriașă”, nădăjduind acum, cu regizorul Adrian Roman la timonă, să

beneficieze în viitor de un nou sediu, al cărui proiect a fost deja aprobat printr-un concurs cu participarea unor valoroși arhitecți din țară. Premiera cu piesa *Conul Leonida față cu reacțiunea*, în regia lui Adrian Roman, prefațată de monologul *Politica ziii*, și-a aflat în acea seară o emoționantă „uvertură” prin lansarea cărții *Un destin spulberat* – Dan Micu, editată de Fundația „Camil Petrescu” și revista „Teatrul azi”. Nici vremea rea, nici vremurile electorale, bicisnice, nici infernalul „marș social”, populat de manelismul de tot felul ori de grija zilei de mâine, n-au putut să atragă, desigur, prea mulți inși la întâlnirea dedicată memoriei marelui om de teatru, care și-a încheiat aici, la „Anton Pann”, și viața și creația.

Există în istoria artei spectacolului din țara noastră regizori care au făurit adevărate monumente în Pantheonul Thaliei. Există, însă, și artiști care, mai înainte de toate, au însemnat ei înșiși un fascinant spectacol. Dan Micu aparține ambelor categorii atât de rare de oameni de teatru, iar cartea Doinei Papp, prezentă la manifestare, evidențiază cu emoție, cu limpezime, cu pertinente judecăți de valoare acest lucru. Sunt trecute în revistă, pas cu pas, clipele de viață și de creație, succesele lui Dan Micu, edificatoare pentru cartea de vizită a teatrelor în care a lucrat, de la spectacolele cu *Speranța nu moare în zori*, de Romulus Guga, *Prințesa Turandot*, de Carlo Gozzi, *Tartuffe*, de Molière sau *Piticul în grădina de vară*, de D.R. Popescu, la Teatrul de Stat (azi Teatrul Național), din Târgu Mureș, *Răceala*, de Marin Sorescu, la „Bulandra”, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*, de Horia Lovinescu, *Noi, subsemnații*, de Alexandr Ghelman, dar, mai ales, *Karamazovii*, de Horia Lovinescu, după Dostoievski, *Într-o dimineață și Trăsura la scară*, de Mihai Ispirescu, *O noapte furtunoasă*, de I. L. Caragiale, și *Cum vă place*, de W. Shakespeare, la „Nottara”, ori *Mandragora* sau *O scrisoare pierdută*, realizate în Ungaria și Finlanda, și până la *Lăpușneanul*, după C. Negruzzi, la Teatrul Popular din Râmnicu Vâlcea, spectacol viu apreciat și la Festivalul internațional al teatrelor balcanice, de la Corint (Grecia), apoi *În spatele frontului*, după *Peripețiile bravului soldat Șvejk*, de Hašek, și *Le petit piaf*, inspirat de *Micul prinț*, de Antoine de Saint-Exupéry, la tânărul Teatru „Anton Pann”, cel fără de sediu, dar nu și fără prieteni, care s-au numit Silviu Purcărete, Alexandru Dabija, Paul Chiribuță, Tudor Popescu, Victor Parhon ș.a.

Apărută în „Galeria teatrului românesc”, cartea a fost prezentată aici de criticul și editorul Florica Ichim și de autoare, Doina Papp, amândouă emoționate de a vorbi despre Dan Micu în spațiul binecuvântat de frământările și de visurile marelui regizor, trăite aici până acum cinci ani, când, într-o tristă zi de martie, „Micu’ prinț”, cum îl alintau admiratorii, avea să pornească spre tărâmurii fără margini, mai apropiate sufletului său plin de generozitate și de candoare, calități tot mai rare în lumea ce o lăsa în urma lui. Momente fierbinți au fost prilejuite de mărturiile unor buni colaboratori și prieteni ai regizorului, actorul Cristian Alexandrescu, unul dintre „veteranii trupei”, și Nicu Jivan, memorabilul interpret al rolului titular din *Lăpușneanul*, inginer și om de suflet, mereu aproape, la bine și la greu, de viața acestui colectiv teatral atât de încercat de nevoi și de incertitudini. La această omagială întâlnire cu cartea închinată marelui artist, denumită de Nicu Jivan ea însăși „un monument” binemeritat de Dan Micu, nu au fost rostite cuvinte fără acoperire, fără adevăr și fără pudoare, nu s-au auzit panegirice deșănțate ori lamentări și suspine înșelătoare. Simplitate, prețuire sinceră, sobrietate și grațitudine postumă. Amănunt bogat în semnificații : deși numărul celor prezenți nu prevestea acest lucru, stocul de cărți puse în vânzare la standul amenajat în foaier s-a epuizat doar în cinci minute. Încă o dovadă că nimeni nu venise acolo din întâmplare, ci datorită unui impuls lăuntric ivit din respectul pentru marele artist

dispărut și din dragoste de teatru. N-au fost de față, însă, nici edilii orașului, nici reprezentanții forurilor culturale diriguitoare. De liderii locali ai partidelor, ce să mai zic ?! Cred că totul a fost așa cum i-ar fi plăcut și lui Dan Micu, acela care ne-o spune în carte: *Nu am crezut și nu cred decât în partidul de suflet al lui Caragiale*. Nimic mai nimerit, deci, decât această lansare de carte, înainte de întâlnirea cu *Conul Leonida* și *Efimița*, în timp ce în jurul nostru, pe deasupra capetelor, plutea parcă și ne veghea cu aripi de înger chiar spiritul lui Dan Micu...

Mărturia unui destin exemplar

Din nou în „Galeria teatrului românesc”, o carte editată de Fundația culturală „Camil Petrescu” și revista „Teatrul azi”, sub semnătura criticului Constantin Parascchivescu, dedicată de această dată minunatei actrițe Virginia Itta Marcu, de patru decenii aflată în slujba scenei brașovene, pe care a înnobilit-o și domnia-sa prin „puterea și adevărul” artei sale. Interviuuri, fragmente de cronici, judecăți de valoare, mărturisiri emoționante și fotografii dezvăluite cu forța argumentelor peremptorii se împletesc într-un discurs greu de adânci semnificații pentru această mare actriță și pentru lecția de credință inflexibilă în teatru, care i-a conferit o pilduitoare invulnerabilitate în fața examenelor vieții. De la fermecătoarea „Sânziană”, cu care a pășit pe scena Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov, înarmată cu neprețuitele învățături din facultate, primite de la maestrul Finți, și până la nenumăratele și neuitatele sale roluri din dramaturgia națională și universală, împlinite alături de colegii de drum spre celebritate, ca Mircea Andreescu, Costache Babii, Dan Săndulescu și mulți alții, avem imaginea unei cariere edificatoare pentru școala românească de teatru. Ce legături misterioase și numai de Dumnezeu știute s-or fi țesut, însă, între „geologia minieră”, facultate urmată înainte de Institutul de teatru, cu incitanta ei adulmecare a teluricului, pe de-o parte, și bucuria curajoasă a saltului cu parașuta din înălțimile văzduhului, pentru care a și primit „certificatul de parașutist sportiv”, și cum s-au îngemănat aceste „chemări” în personalitatea unei feminități „măritate” cu teatrul și numai cu teatrul, nu putem cunoaște. Dar cartea ne deschide numeroase și seducătoare „ferestre” către talentul excepțional și regala modestie, către forța morală ieșită din comun a actriței care „își ajunge sieși”, culegându-și bucuria din aplauzele publicului ei drag, bucurie care a făcut-o să rămână credincioasă lui Dumnezeu, teatrului și orașului de la poalele Tâmppei.

Lansarea noii apariții editoriale a însemnat ea însăși un spectacol tulburător. La doar câteva ore după ce a ieșit de sub tipar, însoțind grupul de critici porniți cu autobuzul spre Brașov, la premiera cu *Angajare de clovn*, de Matei Vișniec, în regia lui Claudiu Goga, cartea cu titlul *Patima pentru teatru sau Virginia Itta Marcu*, s-a ivit chiar la sfârșitul spectacolului, pe acea mică scenă a celor „trei clovni”, interpretați magistral de doamna Virginia Itta Marcu, Costache Babii și Mircea Andreescu, trei „galactici” ai vieții teatrale brașovene, în prezența autorului și a editoarei, Florica Ichim, a publicului care a ovaționat-o pe interpretă, ca și pe admirabilii ei parteneri, ovaționând totodată însuși faptul că anii dăruți de marea artistă Thaliei au devenit ... operă.